

Sygnatura akt II AKa 323/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 listopada 2018 r.

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu II Wydział Karny w składzie:

Przewodniczący: SSA Piotr Kaczmarek (spr.)

Sędziowie: SA Edyta Gajgał

SA Stanisław Rączkowski

Protokolant: Joanna Klisiewicz-Hałaj

przy udziale: prokuratora Prokuratury Rejonowej w O.del. do Prokuratury Regionalnej we W. Joanny Szmigielskiej

po rozpoznaniu w dniu 28 listopada 2018 r.

sprawy wnioskodawcy W. K.

o odszkodowanie i zadośćuczynienie

z powodu apelacji wniesionej przez pełnomocnika

od wyroku Sądu Okręgowego w Legnicy

z dnia 21 czerwca 2018 r. sygn. akt III Ko 131/17

I. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

- a) **zasądza od Skarbu Państwa na rzecz W. K. 100 000 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia uprawomocnienia się wyroku, ponad kwotę zadośćuczynienia, o której orzeczono w punkcie I zaskarżonego wyroku,**
- b) **zasądza od Skarbu Państwa na rzecz W. K. 21 641,67 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia uprawomocnienia się wyroku, ponad kwotę odszkodowania, o której orzeczono w punkcie II zaskarżonego wyroku,**

II. w pozostałym zakresie zaskarżony wyrok utrzymuje w mocy,

III. zasądza od Skarbu Państwa na rzecz W. K. 240 zł tytułem zwrotu wydatków z tytułu udziału pełnomocnika w postępowaniu odwoławczym,

IV. wydatki poniesione w postępowaniu odwoławczym zalicza na rachunek Skarbu Państwa.

UZASADNIENIE

Wnioskiem z dnia 18 października 2017r. pełnomocnik wnioskodawcy W. K. w związku z prawomocnym uniewinniającym go wyrokiem od wszystkich zarzucanych mu czynów Sądu Rejonowego Szczecin – Centrum w Szczecinie z dnia 29.06.2015r. sygn. akt IV K 90/11 wniósł o:

1. zasądzenie od Skarbu Państwa na jego rzecz tytułem zadośćuczynienia kwotę w wysokości 600 000 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia prawomocności wyroku;
2. zasądzenie od Skarbu Państwa na jego rzecz tytułem odszkodowania kwotę w wysokości 50 000 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia prawomocności wyroku;
3. zasądzenie od Skarbu Państwa na jego rzecz kosztów procesu według norm przepisanych.

Wyrokiem z dnia 21 czerwca 2018r. Sad Okręgowy w Legnicy w sprawie o sygn. akt III Ko 131/17 orzekł:

I. na podstawie art. 552 § 4 k.p.k. zasądził od Skarbu Państwa na rzecz wnioskodawcy W. K. kwotę 100.000 (sto tysięcy) złotych wraz z ustawowymi odsetkami od dnia uprawomocnienia się wyroku, tytułem zadośćuczynienia za niewątpliwie niesłuszne tymczasowe aresztowanie w okresie od 04.04.2007 r. do 10.08.2007 r. w sprawie Sądu Rejonowego Szczecin - Centrum w Szczecinie sygn. akt IVK 90/11;

II. na podstawie art. 552 § 4 k.p.k. zasądził od Skarbu Państwa na rzecz wnioskodawcy W. K. kwotę 10.822 (dziesięć tysięcy osiemset dwadzieścia dwa złote) wraz z ustawowymi odsetkami od dnia uprawomocnienia się wyroku, tytułem odszkodowania za niewątpliwie niesłuszne tymczasowe aresztowanie w okresie od 04.04.2007r. do 10.08.2007 r. w sprawie Sądu Rejonowego Szczecin - Centrum w Szczecinie sygn. akt IVK 90/11;

III. w pozostałej części wnioszek oddalił;

IV. na podstawie art. 552§4 k.p.k. poniesionymi wydatkami obciążył Skarb Państwa.

Apelację od powyższego wyroku wniósł pełnomocnik wnioskującego zaskarżając wyrok Sądu I instancji w części tj. co do punktu III odnośnie oddalenia dalej idącego żądania o zadośćuczynienie za krzywdę wyrządzoną wnioskodawcy w wyniku zastosowania wobec niego niewątpliwie niesłusznego tymczasowego aresztowania i odszkodowania z tym związanego zarzucając:

1. obrazę przepisów postępowania mogącą mieć wpływ na treść orzeczenia, a to art. 7 kpk w zw. z art. 410 kpk przez dowolną ocenę zebranego materiału dowodowego, dokonaną wybiórczo i sprzecznie z zasadami doświadczenia życiowego, logiki i wskazaniami wiedzy, a polegającą na uznaniu, że odszkodowanie jakiego dochodzi wnioskodawca winno odpowiadać wyłącznie kwocie 10 822 zł, która to stanowiła 1/3 kwoty wskazanej w niekwestionowanej przez Sąd orzekający prywatnej opinii biegłego, podczas gdy prawidłowa ocena materiału dowodowego, w tym zakresie w szczególności prywatnej opinii oraz zeznań świadka dr hab. T. S. (sporządzającego opinię), prowadzi do wniosku, że odszkodowanie należne wnioskodawcy stanowiące utracony przez wnioskodawcę dochód w związku z niewątpliwie niesłusznym jego aresztowaniem powinno stanowić kwotę 32 463,67 zł;

2. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, mogący mieć wpływ na treść tego orzeczenia, a polegający na uznaniu przez Sąd orzekający, że kwota 100 000 zł stanowi odpowiednie zadośćuczynienie za krzywdę doznaną w związku z zastosowaniem wobec wnioskodawcy niewątpliwie niesłusznego tymczasowego aresztowania, podczas gdy ze zgromadzonego materiału dowodowego wynika, że odpowiednia do doznanej przez wnioskodawcę krzywdy kwota zadośćuczynienia powinna wynosić 600 000 zł w szczególności w sytuacji, gdy Sąd orzekający w uzasadnieniu wyroku stwierdza, że dolegliwości związane z zastosowaniem niewątpliwie niesłusznego tymczasowego aresztowania w stosunku do wnioskodawcy były „ponadprzeciętne”.

Podnosząc powyższe zarzuty pełnomocnik wnioskodawcy wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i zasądzenie od Skarbu Państwa na rzecz wnioskodawcy W. K. kwoty:

1. dalszej kwoty 500 000 zł wraz z odsetkami od dnia uprawomocnienia się wyroku tytułem zadośćuczynienia za niewątpliwie niesłuszne tymczasowe aresztowanie do łącznej kwoty 600 000 zł;

2. dalszej kwoty 21 641,67 zł wraz z odsetkami od dnia uprawomocnienia się wyroku tytułem odszkodowania za niewątpliwie niesłuszne tymczasowe aresztowanie do łącznej kwoty 32 463,67 zł.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja okazała się częściowo zasadna.

Odnosząc się w pierwszej kolejności do kwestionowania wysokości krzywdy jakiej miał doznać wnioskodawca (determinującej wysokość zadośćuczynienia) Sąd Apelacyjny uznał, że zasądzona przez Sąd I instancji kwota tytułem zadośćuczynienia nie jest adekwatna do wyrządzonej wnioskodawcy W. K. krzywdy z tytułu niewątpliwie niesłusznego tymczasowego aresztowania. Utrwalone jest stanowisko, że zadośćuczynienie ma formę jednorazowego świadczenia pieniężnego, które pełni funkcję kompensacyjną. Treść art. 445 § 1 k.c. wskazuje, że suma zadośćuczynienia powinna być odpowiednia, co oznacza, że powinna odzwierciedlać w pełni rozmiar doznanej krzywdy, tj. stopień cierpień fizycznych i psychicznych, ich intensywność, czas trwania, nieodwracalność następstw i inne okoliczności, których nie sposób wymienić wyczerpująco (por. m.in. wyroki SN: z 30.01.2004 r., I CK 131/03, OSNC 2005/2, poz. 40; z 27.02.2004 r., V CK 282/03, LEX nr 183777). W orzecznictwie Sądu Najwyższego wskazuje się, że wysokość zadośćuczynienia powinna być z jednej strony odczuwalna dla poszkodowanego i przynosić mu równowagę emocjonalną, naruszoną przez doznane cierpienia psychiczne, ale z drugiej strony – utrzymana w rozsądnych granicach, odpowiadających aktualnym warunkom i przeciętnej stopie życiowej społeczeństwa (por. m.in. wyroki SN: z 14.02.2008 r., II CSK 536/07, LEX nr 461725, OSP 2010/5, poz. 47, s. 339; z 26.02.1962 r., IV CR 902/61, OSNCP 1963/5, poz. 107; z 24.06.1965 r., I PR 203/65, OSPiKA 1966/4, poz. 92; z 10.03.2006 r., IV CSK 80/05, OSNC 2006/10, poz. 175). W konsekwencji z uwagi na „wpisany” w pojęcie „odpowiedniości” element uznania sędziowskiego powoduje, że zmiana w postępowaniu odwoławczym (in concreto podwyższenie) wysokości ustalonego przez sąd I instancji zadośćuczynienia jest możliwe tylko w razie ustalenia, że pierwotnie ustalona kwota zadośćuczynienia nie uwzględnia wszystkich ustalonych w sprawie okoliczności mających wpływ na jego wysokość lub niewłaściwie oceniono znaczenie tych okoliczności z perspektywy wielkości krzywdy. In concreto zachodzi druga ze wskazanych sytuacji albowiem Sąd Okręgowy dokonał prawidłowych ustaleń w zakresie wystąpienia czynników warunkujących krzywdę doznaną przez wnioskodawcę (o czym przekonują rozważania zawarte na k.330v-331), jednakże nie przypisał im należnego znaczenia, co w konsekwencji nakazuje odpowiednie zwiększenie wnioskowanej kwoty zadośćuczynienia.

W tym zakresie Sąd Apelacyjny miał na uwadze co następuje :

-w pierwszej kolejności podkreślić raz jeszcze należy, że wnioskujący wykonywał i wykonuje zawód zaufania publicznego jakim jest adwokat, po					
--	--	--	--	--	--

wtóre nawet w ramach tej grupy zawodowej jako osoba publiczna cieszył się bardzo dobrą opinią zarówno w środowisku zawodowym , jak również , społecznym i kulturalnym społeczności (...), o czym przekonuje sprawowanie funkcji Dziekana i Wicedziekana Okręgowej Rady Adwokackiej we W., członka Prezydium Naczelnej Rady Adwokackiej (w latach 2001 – 2007) z realnymi perspektywami dalszego funkcjonowania na tym szczeblu organów samorządu adwokackiego , sprawowanie patronatu nad wieloma aplikantami adwokackimi. W tym kontekście samo tymczasowe aresztowanie oraz okoliczności samego zatrzymania i początkowego okresu wykonywania tymczasowego

aresztowania tj.
obecność
podczas
przeszukania
kancelarii
prowadzonej
przez
wnioskodawcę
przedstawicieli
mediów, których
stawiennictwo w
tym miejscu i
czasie uprawnia
do wniosku ,że
posiadali oni te
wiadomości od
osób
zaangażowanych
w postępowanie
przygotawcze,
wyrządziło
wnioskodawcę
ponadprzeciętną
szkodą w
zakresie
rozpowszechnienia
informacji
skutkujących
drastycznym
podważeniem
dobrego
imienia ,
będącego
koniecznym
elementem nie
tylko godności
człowieka ale
i wykonywanego
zawodu i
funkcji . W. K.
był
fotografowany
podczas
wykonywanych
działań organów
ścigania, co
niewątpliwie
potęgowało
odczuwany
przez niego

dyskomfort psychiczny.
Nadto do przeszukania pomieszczeń użyto psa w celu zlokalizowania środków odurzających, chociaż nie postawiono wnioskodawcy takiego zarzutu.

- wykonywanie tymczasowego aresztowania przez pewien czas odbywało się w wieloosobowej celi z 12 współsadzonymi, przez których wnioskodawca z racji wykonywanego zawodu był szykanowany, co było dla niego dodatkową dolegliwością ,

- opisywany przez wnioskodawcę sposób traktowania przez jednego z funkcjonariuszy Służby Więziennej , po widzeniu wnioskodawcy z obrońcami, który to sposób kontroli , niezależnie od tego czy zachowanie to

łączyło się z intencjami sugerowanymi przez wnioskodawcę , obiektywnie bardzo intensywnie wkraczało w najbardziej elementarną sferę godności, dostarczając dodatkowej krzywdy ,

- faktycznie istotnie ograniczone możliwości kontaktu w rodziną (z uwagi na odległość i wyeliminowanie możliwości widzeń z tymi członkami rodziny , których przesłuchano w charakterze świadków), co pogłębiało poczucie z jednej strony osamotnienia , z drugiej zaś niepewności o sytuację rodziny (tym bardziej , że zatrzymanie i tymczasowe aresztowanie odbyło się w tygodniu poprzedzającym Święta Wielkanocne) i kancelarii ,

- sugestie - w sytuacji zawodu który wykonywał – złożenia wyjaśnień obciążających (a nieprawdziwych) innego podejrzanego jako umożliwiających uchylene tymczasowego aresztowania ,

- pomimo wydania w dniu 8 sierpnia 2007r. przez Sąd Okręgowy w Legnicy , po rozpoznaniu zażalenia obrońcy , postanowienia w sprawie I Kz 352/07, skutkującego uchyleniem tymczasowego aresztowania , co winno skutkować – co do zasady – zwolnieniem wnioskodawcy w tym dniu , czego był świadom , faktyczne zwolnienie nastąpiło 2 dni później , wyłącznie z powodu kwestii związanych z dostarczeniem oryginalnej dokumentacji związanej z

uchyleniem tymczasowego aresztowania , powodując u wnioskodawcy powstanie i istnienie w tym czasie dodatkowej obawy związanej z niepewnością czy sytuacja ta nie jest związana z postawieniem mu nowych zarzutów .

Wszystko to sprawiło, że wnioskodawca stracił swoją nieposzlakowaną opinię, jego dobre imię zostało poddane w wątpliwość, co dla osoby wykonującej zawód zaufania publicznego przez przeszło 30 lat i cieszącej się autorytetem zawodowym oraz uczestniczącej w kształceniu aplikantów adwokackich, stanowiło ogromną dolegliwość ponad przeciętną miarę. Jednocześnie wnioskodawca stracił komfort psychiczny i poczucie

bezpieczeństwa.
Znajduje to
potwierdzenie w
zeznaniach
świadków,
którzy
zeznawali, że
wnioskodawca
znany
powszechnie
jako osoba
energiczna,
zorganizowana i
bez trudu
łącząca
obowiązki
zawodowe i
funkcje
społeczne,
prowadząca
aktywny tryb
życia,
uprawiająca
sport, po
opuszczeniu
aresztu
śledczego uległ
gwałtownej
przemianie, co
znalazło
odzwierciedlenie
nawet w
niekorzystnych
zmianach w
wyglądzie
fizycznym.

Z tych przyczyn
Sąd Apelacyjny
uznał, że
konieczne jest
zwiększenie
kwoty
zadośćuczynienia
o 100 000
zł wraz z
ustawowymi
odsetkami od
dnia
uprawomocnienia

się wyroku.
Nie jest jednak
możliwe
uwzględnienie
roszczenia w
dalszej części,
gdyż nie można
tracić z pola
widzenia, że
szereg cierpień
psychicznych u
wnioskodawcy
wywołał sam
fakt postawienia
mu zarzutów
i prowadzenia
przeciwko
niemu
długotrwałego
postępowania
karnego (a co
sam akcentuje
m.in. k.306v) ,
co nie podlega
uwzględnieniu
przy określaniu
wielkości
krzywdy z racji
niesłusznego
tymczasowego
aresztowania nie
dlatego ,że taka
krzywda nie
wystąpiła lecz z
powodu
konieczności
uwzględnienia
zakresu roszczeń
wynikających z
art.,552 k.p.k. ,
które de lege lata
nie obejmują
szkody i krzywdy
wynikłych z
niezasadnego
oskarżenia czy
długotrwałości
utrzymywania
się tego stanu .
Dlatego też w

<p>pozostałym zakresie zaskarżony wyrok Sądu I instancji należało utrzymać w mocy, uznając, że 200 000 zł jako łączna kwota zadośćuczynienia jest adekwatnym wynagrodzeniem do postaci i rozmiarów poniesionej krzywdy i służyć będzie złagodzeniu doznanej krzywdy, nie będąc jednocześnie źródłem wzbogacenia się (por.: wyrok SA we Wrocławiu z dnia 27.09.2018r., sygn. akt II AKa 225/2018, Lex nr 2583359).</p>					
---	--	--	--	--	--

Odnośnie szkody poniesionej przez wnioskodawcę, uznać należy, że jego wniosek zgłoszony w apelacji jest w pełni uzasadniony. Należne mu odszkodowanie wynosi bowiem 32 463,67 zł. Za błędną uznać należy metodę wyliczenia szkody przyjętą przez Sąd Okręgowy. W pełni podzielić należy argumentację przedstawioną w apelacji, że nie sposób szkody tej obliczyć tak, jak zrobił to Sąd I instancji, poprzez podzielenie kwoty 32 463,67 zł (stanowiącej różnicę w uzyskanym dochodzie za rok 2007) przez 3 (odpowiednio do 4 miesięcy trwania tymczasowego aresztowania). Z opinii biegłego wyraźnie wynika, że dochód wnioskodawcy w 2007r. w porównaniu do poprzednich lat gwałtownie się zmniejszył. Uznać przy tym należy, że wyrównaniu podlegać musi cała różnica w dochodzie osiągniętym w 2007r. w porównaniu z innymi latami aktywnej działalności, gdyż cały ten ubytek uznać należy za konsekwencję aresztowania wnioskodawcy. Sąd Okręgowy nie uwzględnił bowiem okoliczności, że wnioskodawca nie był zatrudniony na umowę o pracę i nie osiągał stałych dochodów, lecz prowadził działalność gospodarczą. Jako przedsiębiorca nie miał zatem zawsze miesięcznego dochodu w takiej samej wysokości. Poszczególne miesiące różniły się bowiem ilością obsługiwanych klientów czy rangą prowadzonych spraw. Nadto wnioskodawca w okresie zatrzymania i tymczasowego aresztowania nie tylko nie obsługiwał posiadanych już klientów, lecz również nie pozyskiwał nowych. Co więcej, po okresie aresztowania wrócił do wykonywania zawodu w innych okolicznościach,

niż wcześniej z niesłusznie naruszonym dobrym imieniem, co niewątpliwie spowodowało mniejsze niż zazwyczaj zainteresowanie jego usługami. Szkada obejmowała zatem nie tylko *damnum emergens* lecz również *lucrum cessans*. Wyliczenia przyjęte za podstawę ustalenia wysokości poniesionej szkody poparte przesłuchaniem biegłego odwołują się do wymiernych i niebudzących wątpliwości wielkości. Żądanie przyznania kwoty odszkodowania poparte przez wnioskodawcę wiarygodnymi dowodami i jako udowodnione musiało zostać powiększone o kwotę 21 641,67 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia uprawomocnienia się wyroku. Dodatkowo wskazać należy, że wyliczenia biegłego, nie kwestionowane, oparte są o dochód w sensie ekonomicznym a więc nadwyżkę przychodów (na których zmniejszenie tymczasowe aresztowanie miało niewątpliwie wpływ) nad kosztami (co do których wpływ tymczasowego aresztowania nie występował lub co najwyżej pośrednie znaczenie). Porównanie danych w zakresie samej wysokości przychodów w latach poprzedzających rok 2007r. i następnych (str.6 opinii) nie pozostawia żadnych wątpliwości, że rok 2007 jest rokiem (spośród 6) w którym nie tylko dochód ale także przychód spadł.

Należność od Skarbu Państwa na rzecz W. K. z tytułu zwrotu wydatków będących konsekwencją udziału pełnomocnika w postępowaniu odwoławczym zasądzona została na podstawie § 11 pkt. 6 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności adwokackie z dnia 22 października 2015r. (Dz. U. 20015r, poz. 1800). Wydatki poniesione w postępowaniu odwoławczym zaliczono na rachunek Skarbu Państwa na podstawie art. 554 § 4 kpk.

SSA Edyta Gajgał SSA Piotr Kaczmarek SSA Stanisław Rączkowski